

Vereniging "Volkspartij voor Vrijheid en Democratie"

Mauritskade 21
2514 HD Den Haag
tel. 070 - 361 30 61

Financieel jaarrapport 2015

Inhoudsopgave

Voorwoord	Pagina	2
Hoofdbestuursverslag	Pagina	3
Hoofdbestuurssamenstelling	Pagina	8

Jaarrekening

Balans per 31 december 2015	Pagina	10
Staat van baten en lasten over 2015	Pagina	11
Algemene toelichting op de balans en staat van baten en lasten (inclusief organen)	Pagina	13
VVD-organen	Pagina	29

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	Pagina	34
Statutaire bepalingen	Pagina	35
Bestemming van saldo baten en lasten	Pagina	35

Bijlagen

Staat van baten en lasten over 2015 van het Algemeen Secretariaat van de VVD	Pagina	37
Gelieerde neveninstellingen	Pagina	39

Voorwoord

In 2015 waren er verkiezingen voor Provinciale Staten, voor de Eerste Kamer en voor de Waterschappen. Voor de VVD zijn deze verkiezingen succesvol verlopen. De VVD is de grootste geworden in Provinciale Staten en in de Eerste Kamer. In zeven provincies werd de VVD de grootste, in 11 provincies zijn we in het college van Gedeputeerde Staten gekomen. Bij de Waterschapsverkiezingen is de VVD van de landelijke politieke partijen tweede geworden met 67 zetels.

Het jaar 2015 heeft naast verkiezingen vooral in het teken gestaan van de toekomst. Op 28 november zijn tijdens de Algemene Vergadering van Afgevaardigden de nieuwe statuten en het huishoudelijk reglement vastgesteld. Een historisch moment omdat daarmee de nieuwe structuur van de VVD gerealiseerd is. De nieuwe structuur moet ervoor zorgen dat de VVD een open en toegankelijke liberale volkspartij is. Maar een open en toegankelijke partij ben je niet door middel van de structuur, dat ben je vooral in je hoofd en in je hart. Het is van belang dat we als VVD-besturen, VVD-volksvertegenwoordigers en als VVD-leden openstaan voor discussie en debat en voor liberaal voelenden en denkenden. Het is aan iedereen binnen de partij om lokaal, regionaal en landelijk, die openheid en toegankelijkheid uit te stralen.

Ger Jaarsma
Landelijk penningmeester

Hoofdbestuursverslag 2015

Ledenvergadering

De landelijke ledenvergadering is het orgaan waar de leden zeggenschap uitoefenen op het beleid van de vereniging. De ledenvergadering is bevoegd tot het nemen van beslissingen die bepalende invloed hebben op het beleid van het hoofdbestuur, afdelingsbesturen (vanaf 1 januari 2016 lokale netwerkbesturen) en kamercentralebesturen (vanaf 1 januari 2016 regiobesturen) en de uitvoering daarvan. Belangrijke onderdelen van deze beslissingsbevoegdheid zijn het aanpassen van de statuten, het huishoudelijk reglement, het kandidaatstellingsreglement, het benoemen van bestuurders, het vaststellen van het beleid verwoord in het jaarplan, strategie, begroting en jaarrekening en het amenderen en vaststellen van de liberale beginselen en het verkiezingsprogramma.

De lokale ledenvergadering is het orgaan waar de leden zeggenschap uitoefenen op het plaatselijke beleid (van de vereniging). Volgens het huishoudelijk reglement wordt de lokale ledenvergadering minstens zes weken voorafgaande aan de te houden landelijke ledenvergadering gehouden. De gepubliceerde agendapunten van de landelijke ledenvergadering maken onderdeel uit van de agenda van de lokale ledenvergadering. De door de lokale ledenvergadering ingenomen standpunten kunnen ter stemming komen in de landelijke ledenvergadering. Dit kunnen amendementen zijn op bijvoorbeeld de statuten, huishoudelijk reglement, kandidaatstellingsreglement en het verkiezingsprogramma. Ook kunnen door de lokale ledenvergadering genomen initiatiefvoorstellen worden ingebracht in de landelijke ledenvergadering, waarover de landelijke ledenvergadering een voor de vereniging bindend besluit zal nemen. De lokale ledenvergadering stelt de lokale kandidatenlijst vast of besluit deze vaststelling te laten plaatsvinden door een lokale ledenraadpleging. Voorts stelt de lokale ledenvergadering het lokale verkiezingsprogramma vast.

Hoofdbestuur en directie

Het hoofdbestuur van de VVD bestaat op 31 december 2015 uit zes personen (tot 28 november 2015 waren dit acht personen).

Allen oefenen deze taak vrijwillig uit en ontvangen geen bezoldiging. Onkosten die voor de uitoefening van de werkzaamheden worden gemaakt, worden vergoed. In totaal is in 2015 € 26.488,- aan onkosten vergoed aan hoofdbestuurleden.

De algemene ledenvergadering benoemt de leden van het hoofdbestuur voor een periode van drie jaar. Daarna kan de algemene ledenvergadering een lid van het hoofdbestuur één keer herbenoemen voor een periode van nog eens drie jaar. De 372 afdelingen per 31 december 2015 (dit zijn VVD-organen op gemeentelijk niveau, vanaf 1 januari 2016 lokale netwerken) ontvangen tien weken voor de ledenvergadering een profielschets van het door het hoofdbestuur voorgedragen kandidaat-lid. Voordracht van hoofdbestuurleden kan door zowel lokale netwerken als door het hoofdbestuur worden gedaan.

Bij de keuze van nieuwe hoofdbestuurleden wordt rekening gehouden met het gewenste profiel en de samenstelling en competentie binnen het hoofdbestuur. Elk hoofdbestuurlid dient geschikt te zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen. Daarnaast beschikt elk hoofdbestuurlid over specifieke deskundigheid die noodzakelijk is voor de vervulling van zijn/haar taak, binnen het hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur legt aan de landelijke ledenvergadering ten minste één keer per jaar verantwoording af over de realisatie van de landelijke activiteiten en de realisatie van de doelstellingen van de vereniging. Dit jaarrapport maakt daarvan onderdeel uit.

De uitvoering van taken van het hoofdbestuur ligt bij het VVD-secretariaat. Dit secretariaat staat onder leiding van mevrouw drs. ir. L. D. Wigboldus, directeur. De directeur van het VVD-secretariaat verricht haar werkzaamheden onder de verantwoordelijkheid van de algemeen secretaris van het hoofdbestuur, mevrouw mr. S. J. A. ter Borg en de voorzitter, de heer J. M. H. J. Keizer. De landelijk penningmeester fungeert als plaatsvervangend algemeen secretaris. Het hoofdbestuur vergaderde in 2015 dertien maal. De directeur draagt, ondersteund door haar staf, zorg voor de voorbereidingen van de vergaderingen van het hoofdbestuur en woont de vergaderingen bij. De directeur is ook verantwoordelijk voor de coördinatie van de uitvoering van de hoofdbestuurbeslissingen.

Om de financiële risico's te beheersen wordt per kwartaal een financiële rapportage opgesteld. Dit is een standaardrapportage die onder verantwoordelijkheid van de landelijk penningmeester is opgesteld. De financiële rapportage maakt in beginsel onderdeel uit van de hoofdbestuurstukken en de eventuele besluitvorming hierover. Een financieel risico voor de vereniging bestaat uit het feit dat pas achteraf bij de jaarlijkse financiële verantwoording inzicht wordt verkregen in de exploitatie van de per 31 december 404 VVD-organen die (ondanks mogelijke statutaire opheffing) hun jaarcijfers dienen te verantwoorden. De VVD-organen hebben in 2015 € 1.306.593,- besteed.

Het hoofdbestuur is niet rechtstreeks 'in control' over de bij deze VVD-organen aanwezige financiële middelen. Deze VVD-organen gebruiken hiervoor een eigen, op de lokale situatie toegesneden, risicobeheersings- en controlesysteem. De eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van het lokale bestuur en de lokale ledenvergadering staan daarbij voorop. De decentrale partijstructuur kan kwetsbaar zijn, maar in de praktijk van afgelopen jaren is gebleken dat financiële overschrijdingen waar geen dekking tegenover staat beperkt zijn gebleven. Voor de tot standkoming van het jaarrapport 2015 hebben 93% van de VVD-organen het eigen jaarrapport 2015 tijdig aangeboden.

Evaluatie Hoofdbestuur

Naast de reguliere hoofdbestuursvergaderingen belegt het hoofdbestuur minimaal eenmaal per jaar een bijeenkomst in aanwezigheid van de directeur, waarin het functioneren van het hoofdbestuur en de directeur wordt geëvalueerd en eventuele wijzigingen in aanpak worden aangegeven en in overleg met de directeur worden vastgelegd. In 2015 hebben twee retraites plaatsgevonden namelijk op 6 februari en op 4 juli 2015.

Afdelingen- en kamercentralebesturen

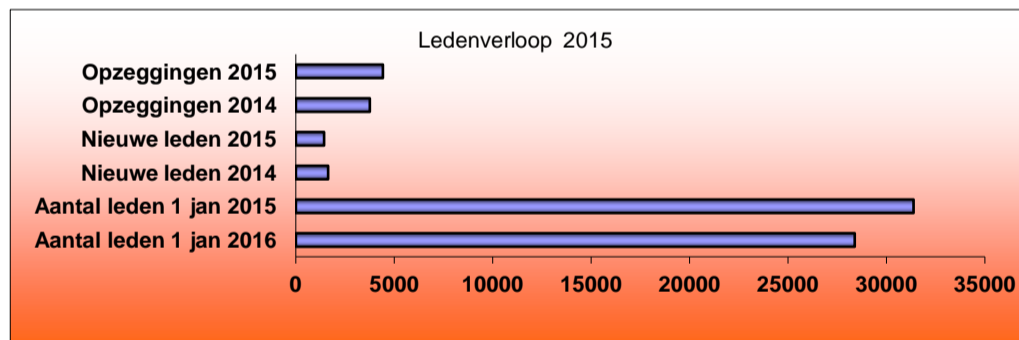
De 372 afdelingen en de 17 kamercentrales hebben bijna allen een eigen bestuur dat door de betreffende leden is gekozen. Dikwijls geholpen door andere vrijwilligers hebben deze besturen activiteiten uitgevoerd met als doel het vinden van antwoorden op lokale vraagstukken.

Leden

De leden vormen de ruggengraat van de partij. Binnen de partij zijn circa 1.920 vrijwilligers actief in het besturen van een lokaal VVD-afdeling, kamercentrale of waterschapscentrale. Circa 700 vrijwilligers zijn werkzaam in VVD-commissies die de politieke vertegenwoordiging adviseren vanuit hun dagelijkse praktijk als ondernemer, werknemer, zzp-er of anderszins.

Naast deze vrijwilligers zijn circa 1.130 gemeenteraadsleden en 89 statenleden dagelijks actief voor de partij. Daarnaast verrichten 15 gedeputeerden, 195 wethouders en zo'n 113 (waarnemend) burgemeesters in ongeveer 230 Nederlandse gemeenten, bestuurstaken. Ook zijn er ongeveer 90 personen actief in de Waterschapsbesturen. Allen verrichten hun werk vanuit een individuele, maar herkenbare VVD-invalshoek.

Het ledenaantal is per saldo met 2.988 afgenomen tot 28.391 aan het begin van het nieuwe boekjaar.

Op 28 november zijn tijdens de Algemene Vergadering van Afgevaardigden de nieuwe statuten en het huishoudelijk reglement vastgesteld. Hiermee is de nieuwe structuur van de VVD een feit! De nieuwe structuur moet ervoor zorgen dat de VVD een open en toegankelijke liberale politieke volkspartij is. Om het doel van openheid en toegankelijkheid te bereiken is in onze nieuwe partijstructuur een belangrijke rol weggelegd voor lokale en thematische netwerken. De afdelingen en kamercentrales zoals deze tot en met 31 december 2015 bestaan, gaan op in respectievelijk lokale netwerken en regio's.

In een netwerk staan de initiatieven van leden en geïnteresseerden centraal. Het is niet zo dat de top van de organisatie stuurt op wat er moet gebeuren. Dit betekent wel dat mensen het zelf moeten doen en de verbinding moeten zoeken! De VVD gaat ervan uit dat door deze nieuwe manier van werken we meer liberalen gaan binden aan de partij.

Ledenadministratie

Alle leden kunnen via MijnVVD hun eigen profiel in de ledenadministratie wijzigen. De secretarissen van de diverse VVD-organen hebben de mogelijkheid om naast ledengegevens ook bestuursgegevens aan te passen. Daarnaast hebben de penningmeesters de bevoegdheid financiële gegevens van de lokale VVD te raadplegen.

Personeel

Het aantal indiensttredingen bedroeg in 2015 vijf werknemers (2014: 7). Het aantal formatieplaatsen bedroeg aan het einde van 2015 28 (eind 2014: 28). Het aantal arbeidsplaatsen is op niveau om de partij voor te bereiden op de toekomst.

Eigen vermogen / Overige reserve

Het streven van het hoofdbestuur is erop gericht om een reserve te vormen ter grootte van één keer de jaarexploitatie van het algemeen secretariaat. Het deel van de reserve dat is opgebouwd door de VVD-organen, wordt niet in dit beleid betrokken. Reden hiervan is dat door de decentrale partijstructuur deze VVD-organen zodoende vrij zijn om over het door hen opgebouwde deel van de reserve te kunnen beschikken.

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Het bestemmingsvoorstel van het saldo van baten en lasten van € 274.224,- negatief van het Algemeen Secretariaat treft u in de overige gegevens aan op pagina 35 van dit jaarrapport.

Vooruitblik 2016

De plannen voor 2016 zijn vastgelegd in het jaarplan en de bijbehorende begroting, die op 28 november 2015 op de landelijke ledenvergadering in Rotterdam met de leden zijn besproken.

De lijn van de voorgaande jaren wordt voortgezet. Dit betekent dat de kern voor de komende jaren is, een beleid dat niet structureel méér geld mag kosten en waarbij de hogere opbrengsten uit subsidie en contributies ten goede komen aan toekomstige campagnes. Daarnaast het concentreren van de middelen op gebieden die de leden betrokken houden bij de Vereniging. De hoofddoelstelling is om de meest invloedrijke partij te blijven door een toonaangevende rol te spelen in politieke debatten; op inspirerende wijze vorm geven aan een liberale maatschappij waar inhoud en professionaliteit belangrijk zijn; een partij te zijn die gelooft in de toekomst en vertrouwt in de kracht van het individu. Dit kan alleen maar bereikt worden wanneer de VVD blijft vertrouwen op de kracht, inzet en betrokkenheid van alle duizenden vrijwilligers, volksvertegenwoordigers en bestuurders.

De door de ledenvergadering vastgestelde begroting 2016 van het Algemeen Secretariaat gaat uit van een positiefsaldo van baten en lasten.

Den Haag, 21 mei 2016
Hoofdbestuur,

Partijvoorzitter
Henry Keizer

Landelijk penningmeester
Ger Jaarsma

Algemeen secretaris
Stephanie ter Borg

Vice voorzitter
Jeannette Baljeu

Bestuurslid
Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bestuurslid
Michiel Krom

Hoofdbestuurssamenstelling per 31 december 2015

Partijvoorzitter

De heer J. M. H. J. Keizer
Tijdstip van eerste benoeming 14-6-2014
De lopende termijn van benoeming 1e periode
Geboortedatum 4-11-1960
Beroep Voorzitter van de Raad van Bestuur van de Facultatieve Groep
Functie Partijvoorzitter Vereniging VVD, Den Haag

Vice voorzitter

Mevrouw drs. J. N. Baljeu
Tijdstip van eerste benoeming 14-6-2014
De lopende termijn van benoeming 1e periode
Geboortedatum 7-8-1967
Beroep Algemeen Directeur SBRCUnet
Functie Vice-voorzitter Vereniging VVD, Den Haag

Algemeen secretaris

Mevrouw mr. S. J. A. ter Borg
Tijdstip van eerste benoeming 14-6-2014
De lopende termijn van benoeming 1e periode
Geboortedatum 21-7-1983
Beroep Directeur Academie Bestuur, Recht en Ruimte bij Saxion
Functie Algemeen secretaris Vereniging VVD, Den Haag

Landelijk penningmeester

De heer drs. ing. G. Jaarsma
Tijdstip van eerste benoeming 25-5-2013
De lopende termijn van benoeming 1e periode
Geboortedatum 12-1-1968
Beroep Directievoorzitter Kredietbank Nederland
Functie Penningmeester Vereniging VVD, Den Haag

Bestuurslid

Mevrouw mr. M.H.F. Schuurmans-Wijdeven
Tijdstip van eerste benoeming 26-4-2010
Tijdstip van herbenoeming 25-5-2013
De lopende termijn van benoeming 2e periode
Geboortedatum 16-4-1961
Beroep Burgemeester gemeente Lingewaard
Functie Bestuurslid opleiding en training Vereniging VVD, Den Haag

Bestuurslid

De heer M.J.M. Krom
Tijdstip van eerste benoeming 29-11-2014
De lopende termijn van benoeming 1e periode
Geboortedatum 5-7-1958
Beroep Eigenaar Michiel Krom Consultancy
Functie Bestuurslid communicatie en campagne Vereniging VVD, Den Haag

Jaarrapport VVD 2015

Balans per 31 december 2015

(voor bestemming saldo baten en lasten)

	Toelichting paragraaf	31 december 2015	31 december 2014
(in euro's)			
Activa			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	275.565	363.607
Materiële vaste activa	2	<u>243.994</u>	<u>280.185</u>
		519.559	643.792
Vlottende activa			
Financiering Politieke Partijen	3	485.837	504.470
Vorderingen en overlopende activa	4	550.445	666.926
Liquide middelen	5	<u>5.968.577</u>	<u>5.800.096</u>
		7.004.859	6.971.491
		<u>7.524.418</u>	<u>7.615.283</u>
Passiva			
Verenigingsvermogen			
Bestemmingsreserves	6	3.013.200	3.882.133
Overige reserve		3.147.688	3.673.475
Onverdeeld resultaat		<u>115.711</u>	<u>-1.394.720</u>
		6.276.599	6.160.888
Kortlopende schulden			
Crediteuren	7	766.264	1.037.028
Nog af te dragen loonheffing en premie sociale verzekeringen		102.592	101.536
Overige schulden en overlopende passiva		<u>378.963</u>	<u>315.831</u>
		1.247.819	1.454.395
		<u>7.524.418</u>	<u>7.615.283</u>

Staat van baten en lasten over 2015

	Toelichting paragraaf	Begroting 2015	Werkelijk 2015	Werkelijk 2014
(in euro's)				
Baten				
Contributies	9	2.929.000	2.832.271	2.957.260
Overige baten	10	809.000	871.124	1.682.893
Financiering Politieke Partijen	11	2.416.000	2.472.478	2.455.394
Door VVD berekende kosten aan:				
- VVD-Bestuurdersvereniging		141.000	141.000	141.000
- Stichting voor Politiek Wetenschappelijk Onderzoek		196.000	185.717	193.525
- Stichting Europese Politieke Ondersteuning		12.000	13.102	14.890
- Haya van Somerenstichting Eurazië		190.000	186.649	191.485
Verkoop informatie- en promotiemateriaal		0	0	0
Deelnemersbijdragen				
- cursisten		94.000	51.530	52.808
Beleggingsresultaten	12	0	0	4.420
Totaal baten		<u>6.787.000</u>	<u>6.753.871</u>	<u>7.693.675</u>

Staat van baten en lasten over 2015

	Toelichting paragraaf	Begroting 2015	Werkelijk 2015	Werkelijk 2014
(in euro's)				
Lasten				
Personeelslasten	13	1.715.000	1.883.083	1.850.735
Bureaunkosten	14	641.000	835.968	880.450
Huisvestingskosten	15	254.000	257.467	326.512
Ledenadministratie	16	0	14.583	12.410
Algemene ledenvergaderingen		772.000	752.082	745.613
Bestuurskosten	17	229.000	194.622	230.320
Partijcommissies		21.000	11.181	15.129
Partijraden		21.000	15.200	12.383
Commissie inhoudelijke verdieping		20.000	15.102	3.563
Commissie integriteit		7.000	3.241	0
Netwerken		19.000	3.336	6.832
Ledenraadplegingen	18	0	14.308	45.639
Partij van de toekomst	19	110.000	163.201	41.176
Permanente campagne		275.000	201.740	96.113
Verkiezingscampagne	20	1.532.000	1.379.678	3.991.665
Media	21	80.000	182.098	157.700
Verenigingsmagazine Liber / communicatiekosten		232.000	130.956	106.275
Ledenwerving en ledenbehoud	22	209.000	63.395	69.300
Kostprijs informatie-en promotiemateriaal	23	0	53.864	126.211
Internationale samenwerking	24	55.000	67.627	59.982
Opleiding en training	25	336.000	258.551	196.146
Talentscouting		37.000	37.675	27.692
Overige kosten	26	165.000	99.204	86.550
Totaal lasten		6.730.000	6.638.161	9.088.395
Saldo van baten en lasten		57.000	115.711	-1.394.720

Algemene toelichting op de enkelvoudige balans en enkelvoudige staat van baten en lasten (inclusief organen)

Algemeen

De Vereniging, gevestigd te Den Haag aan de Mauritskade 21, is per 24 januari 1948 bij notariële akte opgericht. De statuten en het huishoudelijk reglement zijn voor het laatst gewijzigd op 28 november 2015.

De VVD stelt zich ten doel de toepassing van de liberale beginselen te bevorderen. De VVD streeft dit doel na door gebruik te maken van alle wettige middelen die aan het doel bevorderlijk zijn, in het bijzonder door:

- a. het verder ontwikkelen, verdiepen en verbreiden van de liberale beginselen en het vergroten van de invloed op de nationale en internationale politiek;
- b. het bevorderen van de verkiezing van leden van de VVD in de vertegenwoordigende lichamen.

Structuur VVD

Artikel 4 van de statuten bepaalt dat de VVD één rechtspersoon is. Binnen de VVD bestaat een decentrale partijstructuur waarbij per 31 december 2015, 372 afdelingen en 17 kamercentrales maximale (financiële) zelfstandigheid behouden bij de vaststelling van hun prioriteiten. Periodiek verantwoorden deze 389 VVD-organen zich daarvoor bij de ledenvergadering van de respectievelijke VVD-organen. Ook loopt er een verantwoordingslijn van deze 389 VVD-organen naar het hoofdbestuur, omdat de financiële en juridische eindverantwoordelijkheid ligt bij het hoofdbestuur. Deze cijfers zijn geïntegreerd gepresenteerd in deze jaarrekening.

Alle VVD-organen zijn conform het huishoudelijk reglement verplicht om een (model) financieel verslag op te maken en op te sturen aan het VVD-secretariaat. Indien het VVD-secretariaat dit (model) financieelverslag niet of niet tijdig ontvangt, dan is een financiële sanctie van toepassing op het betreffende orgaan. De financiële gegevens van 404 VVD-organen (inclusief de eind 2015, opgeheven 15 regio's) zijn in dit jaarrapport verwerkt als één geheel.

Verslaggevingsperiode

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig Richtlijn voor de Jaarverslaggeving C1 kleine Organisaties-zonder-winststreven. Deze richtlijn maakt deel uit van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen en moet in samenhang met deze Richtlijnen gelezen worden. De overige hoofdstukken in deze bundel zijn toegepast, tenzij in Richtlijn voor de Jaarverslaggeving C1 kleine Organisaties-zonder-winststreven afwijkende specifieke voorschriften worden gegeven.

De VVD kwalificeert zich als een kleine rechtspersoon.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Toepassing van artikel 407 Boek 2 BW

De vereniging maakt gebruik van de vrijstelling uit artikel 407 lid 2 Boek 2 BW. Als gevolg hiervan is geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de vereniging zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de vereniging.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het hoofdbestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De schattingen hebben betrekking op de inbaarheid van vorderingen en de schatting met betrekking tot de cijfers van de VVD-organen die niet tijdig hun cijfers hebben ingeleverd.

In het hoofdstuk waarin de namen van alle 404 VVD-organen is opgenomen, zijn achter de naam twee asteriks weergegeven, indien van de desbetreffende orgaan niet niet tijdig over hun cijfermateriaal kon worden beschikt.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden vorderingen, effecten en kortlopende schulden verstaan. Voor de grondslagen van de financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

De vereniging maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen aanschaffingen van (standaard) software modules en worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de verkrijgingsprijs, zoals gespecificeerd in de toelichting op de balans.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroomgenererende eenheid geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (indien materieel). Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves inclusief onttrekkingen en toevoegingen worden door het bestuur bepaald en mutaties verlopen via bestemming van het saldo van baten en lasten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Baten

Contributie opbrengsten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten. Zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de vereniging zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden zal een bate worden verantwoord. Subsidies ter compensatie van door de vereniging gemaakte kosten worden systematisch als baten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Giften worden verantwoord in de periode waarin de gift wordt ontvangen.

Opbrengsten uit dienstenverlening worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de baten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het saldo van baten en lasten van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de baten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Overige baten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Lasten

Lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbeloningen / pensioenen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen.

De pensioenregeling van de VVD is met ingang van 2011 omgezet van een eindloonregeling naar een beschikbare premie regeling. De VVD heeft een pensioencontract afgesloten met een verzekeraar.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de verzekeraar verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen. Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de verzekeraar en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met de verzekeraar, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Leasing

De vereniging kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

De vereniging heeft operationele leasecontracten afgesloten.

Operationele leases

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Belastingen

De VVD is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting.

Doorberekende kosten

De doorberekening van kosten aan gelieerde organisaties vindt plaats op basis van de uitgangspunten, zoals geformuleerd in het rapport "Inzake de doorberekening van de kosten aan de stichtingen en instellingen gelieerd aan de VVD". Op basis van dit rapport is een doorbelastingsmodel opgesteld door de VVD dat in het verleden is besproken met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het Ministerie heeft geen voorbehoud bij het doorbelastingsmodel gemaakt.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Toelichting: Balans per 31 december 2015

Vaste activa

Algemeen

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn:

- software	25%
- kantoorinventaris	20%
- kantoorinventaris (inrichting Mauritskade)	10%
- automatiseringsapparatuur	25%

De restwaarde van de activa is gesteld op nihil.

1. Immateriële vaste activa

	2015	2014
(in euro's)		
Ledenadministratie, migratie en website		
Aanschafwaarde per 1 januari	503.460	570.117
Bij: Investeringen		
- Software	44.983	172.435
Af: Desinvesteringen		
- Software	0	239.092
Aanschafwaarde per 31 december	548.443	503.460
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	139.853	277.382
Bij: Afschrijvingen ten laste van het boekjaar	133.025	101.563
Af: Afschrijving desinvesteringen	0	239.092
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	272.878	139.853
Boekwaarde per 31 december	275.565	363.607

De investeringen hebben voornamelijk betrekking op de aanschaf en uitbreiding van een CRM software pakket.

2. Materiële vaste activa

	2015	2014
(in euro's)		
De materiële vaste activa behoren allen tot de categorie 'andere vaste bedrijfsmiddelen' bestaande uit inventaris, vervoersmiddelen en automatiseringsapparatuur.		
Inventaris, vervoersmiddelen en automatiseringsapparatuur		
Aanschafwaarde per 1 januari	383.133	231.759
Bij: Investerings		
- Inventaris	10.023	191.879
- Hardware	2.587	58.639
Af: Desinvesteringen		
- Inventaris	20.842	49.099
- Hardware	7.735	50.045
Aanschafwaarde per 31 december	367.166	383.133
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	102.948	169.026
Bij: Afschrijvingen ten laste van het boekjaar	48.801	33.066
Af: Afschrijving desinvesteringen	28.577	99.144
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	123.172	102.948
Boekwaarde per 31 december	243.994	280.185

De desinvesteringen hebben betrekking op geheel afgeschreven inventaris en hardware van het vorige kantoorpand.

3. Financiering Politieke Partijen

	2015	2014
(in euro's)		
Per 1 januari nog te ontvangen totaal	504.470	539.263
Nog te ontvangen / terug te betalen subsidie voorgaand jaar	25.153	-16.427
Subsidie maximum	2.447.326	2.471.822
Te ontvangen subsidie	2.976.949	2.994.658
Ontvangen subsidie lopend jaar	-1.961.489	-1.967.352
Afrekening subsidie voorgaande jaren	-529.623	-522.836
Saldo per 31 december	485.837	504.470

De vordering mbt. de Financiering Politieke Partijen heeft ultimo 2015 een looptijd van korter dan een jaar.

4. Vorderingen en overlopende activa

	2015	2014
(in euro's)		
Contributie debiteuren	20.454	2.286
Overige debiteuren	270.603	406.495
Waarborgsommen	7.590	7.590
Overlopende activa	161.529	163.607
Overlopende activa organen	90.269	86.947
Saldo per 31 december	550.445	666.925

De daling in de overlopende activa heeft voornamelijk betrekking op de huurlasten die in tegenstelling tot voorgaande jaren niet voor 1 januari voldaan hoeft te zijn.

De vorderingen en overlopende activa bevatten geen vordering met een looptijd langer dan 1 jaar.

5. Liquide middelen

	2015	2014
(in euro's)		
ABN AMRO rendement beheer	1.169.955	1.550.452
ABN AMRO hoofdrekening	173.755	149.899
ABN AMRO topdeposito	815.161	809.493
ING contributie	53.895	14.690
Overige banken / liquide middelen	287.750	241.540
Liquide middelen organen	3.468.061	3.034.022
Saldo per 31 december	5.968.577	5.800.096

De liquide middelen staan ter vrije beschikking met uitzondering van € 38.115,- waarvoor in juni 2014 een bankgarantie aan CBRE B.V. is afgegeven ter zake van het door de vereniging VVD gehuurde kantoorpand.

Het hoofdbestuur is niet rechtstreeks 'in control' over de bij de VVD-organen aanwezige op de lokale situatie financiële middelen. Deze VVD-organen gebruiken hiervoor een eigen, toegesneden, risicobeheersings- en controlesysteem.

6. Eigen vermogen

	Bestemmings- reserve	Overige reserve	Onverdeeld resultaat	Totaal
(in euro's)				
Stand per 1 januari 2015	2.171.893	1.263.822	-321.367	3.114.348
Stand per 1 januari 2015 organen	1.710.240	2.409.653	-1.073.353	3.046.540
Totaal per 1 januari 2015	3.882.133	3.673.475	-1.394.720	6.160.888
Mutaties boekjaar 2015	0	0	321.367	321.367
Mutaties boekjaar 2015 organen	0	0	1.073.353	1.073.353
Resultaat boekjaar	0	0	-274.224	-274.224
Resultaat boekjaar organen	0	0	389.935	389.935
Resultaatbestemming 2014	-321.367	0	0	-321.367
Resultaatbestemming 2014 organen	-547.566	-525.787	0	-1.073.353
Stand 31 december 2015	1.850.526	1.263.822	-274.224	2.840.124
Stand 31 december 2015 organen	1.162.674	1.883.866	389.935	3.436.475
Totaal per 31 december 2015	3.013.200	3.147.688	115.711	6.276.599

7. Kortlopende schulden

	2015	2014
(in euro's)		
Crediteuren ¹	766.264	1.037.028
Nog af te dragen loonheffing en premie Sociale verzekeringen	102.592	101.536
Af te dragen contributies	32.086	10.324
Reservering vakantiedagen	34.600	33.611
Reservering vakantiegeld	51.206	53.017
Overlopende passiva	147.532	55.345
Overlopende passiva organen	113.540	163.534
Saldo per 31 december	1.247.820	1.454.395

Het hogere saldo crediteuren per 2014 werd hoofdzakelijk veroorzaakt door facturen die betrekking hadden op de verhuizing van het VVD-secretariaat naar het nieuwe kantoorpand (december 2014) en door aanloopkosten voor de provinciale statenverkiezingen.

Onder de kortlopende schulden zijn geen bedragen opgenomen met een looptijd langer dan 1 jaar.

8. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Financiering Politieke Partijen

Teveel betaalde subsidiebedragen kunnen door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van de Vereniging VVD worden teruggevorderd. Dit geldt tevens voor het politiek wetenschappelijk instituut, de Prof. mr. B.M. Teldersstichting, de politieke jongerenorganisatie JOVD en de Haya van Somerenstichting voor buitenlandse activiteiten. De geormerkte subsidiebedragen voor deze organisaties worden toegekend en uitbetaald aan de Vereniging VVD waarop de Vereniging VVD deze subsidies doorbetaalt aan de desbetreffende organisaties. Voor zover de Minister de subsidie voor deze organisaties voor een lager bedrag vaststelt, worden teveel betaalde subsidies aan deze organisaties door de Vereniging VVD teruggevorderd. De definitieve vaststelling van de subsidie heeft tot en met 2014 plaatsgevonden. De definitieve vaststelling van de subsidie 2015 vindt in 2016 plaats.

Haya van Somerenstichting

De Vereniging VVD heeft zich garant gesteld voor de exploitatiekosten van de Haya van Somerenstichting. Volgens de door het Ministerie van Binnenlandse Zaken uitgevaardigde subsidievoorschriften wordt de subsidie voor de Haya van Somerenstichting definitief vastgesteld door de Minister van Buitenlandse Zaken, na daartoe verkregen advies van de accountantsdienst van het Ministerie. De Minister heeft de subsidie vastgesteld tot en met 2014.

Huisvesting

Met de verhuurder van het kantoorpand aan de Mauritskade 21-23 te Den Haag is een huurperiode van 10 jaar overeengekomen ingaande op 1 januari 2015. De hieruit voortvloeiende verplichting bedraagt tot 31 december 2024, € 697.680,-.

Bankgarantie

Door de ABN AMRO bank is op verzoek van de Vereniging VVD in juni 2014 een bankgarantie van € 38.115,- aan CBRE B.V. ter zake van het door de Vereniging VVD gehuurde kantoorpand afgegeven.

Leasing

De Vereniging VVD heeft een langlopend leasecontract voor kopieerapparatuur. De nominale verplichting bedraagt tot aan 1 juli 2019 € 279.216,-, waarvan € 79.776,- korter dan een jaar.

Financiële instrumenten

Algemeen

De VVD maakt in de uitoefening van haar activiteiten gebruik van financiële instrumenten die de vereniging blootstelt aan krediet-en liquiditeitsrisico. De VVD maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Kredietrisico

De debiteurenpositie van de VVD bestaat grotendeels uit een vordering op het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties voortvloeiende uit de Wet Financiering Politieke Partijen. Het resterende deel heeft betrekking op diensten die geleverd zijn aan neveninstellingen van de VVD. De VVD schat haar kredietrisico zeer laag in.

Liquiditeitsrisico

De VVD bewaakt de liquiditeitspositie door middel van periodieke controles. Het bestuur ziet erop toe dat voor de organisatie steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen.

Renterisico

De VVD loopt zeer beperkt renterisico aangezien de organisatie niet is gefinancierd met rentedragende leningen.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder liquide middelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

Toelichting: Staat van baten en lasten over 2015

Baten

9. Contributies

	2015	2014
(in euro's)		
Contributie opbrengst VVD	2.832.271	2.957.260
	<u>2.832.271</u>	<u>2.957.260</u>

10. Overige baten

	2015	2014
(in euro's)		
Giften financiële actie onder VVD-leden	10.361	11.087
Stichting Oeconomische Politiek	78.000	0
Gift Stichting Godefridus van Heesfonds	35.000	40.000
Rente	36.457	38.693
Diverse baten	45.200	30.898
Diverse baten organen	666.106	1.562.215
	<u>871.124</u>	<u>1.682.893</u>

Giften ontvangen in 2015 groter dan € 4.500,- van natuurlijke- en rechtspersonen staan hieronder vermeld.

- Toezegging van Stichting Oeconomische Politiek voor activiteiten uitgevoerd in 2015 à € 78.000,-;
- Ontvangen op 12 maart 2015 van Stichting Godefridus van Hees Fonds te Oostkapelle à € 35.000,-;
- Ontvangen op 7 december 2015 van dhr. Benedictus te Gouda à € 25.000,-;
- Ontvangen op 30 december 2015 van Club van 100 Utrecht, te Utrecht à € 4.550,-.
- Ontvangen op 31 december 2015 van Stichting Doe meer met Utrecht, te Utrecht à € 13.300,-;

11. Financiering Politieke Partijen

	2015	2014
(in euro's)		
Basissubsidie per jaar	174.357	175.563
Subsidie per kamerzetel € 50.567,- x 41	2.073.353	
Subsidie per lid € 6,46 x 30.895 leden	<u>199.615</u>	
	2.272.968	2.296.259
Hogere / lagere afrekening subsidie voorgaande jaren	25.153	-16.428
	<u>2.472.478</u>	<u>2.455.394</u>

De subsidie in de staat van baten en lasten is inclusief afrekening voorgaande jaren.

De subsidiebedragen inzake de Wet Financiering Politieke Partijen zijn verhoogd met het gemiddelde inflatiepercentage over 2015.

De verhoging van de subsidiebedragen is op grond van artikel 8.5 van de Wet Financiering Politieke Partijen.

De VVD ontvangt van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de subsidie Politieke Partijen voor vormings- en scholingsactiviteiten in binnen- en buitenland, voor informatievoorziening aan leden en aan niet-leden, voor het werven van leden, voor het betrekken van niet-leden bij subsidiabele activiteiten van de politieke partij, voor werving, selectie en begeleiding van politieke ambtdragers, voor het onderhouden van contacten met zusterpartijen buiten Nederland en activiteiten in het kader van verkiezingscampagnes. Daarnaast is een deel van de subsidie bestemd voor politiek-wetenschappelijke activiteiten en activiteiten ter bevordering van politieke participatie door jongeren. Voor een gedeelte van de subsidie fungeert de VVD als intermediair. Dit gedeelte van de subsidie wordt afgedragen aan het wetenschappelijk instituut van de VVD, de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting en de jongerenorganisatie van de VVD, de JOVD. De Minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties stelt de subsidie vast na daartoe verkregen advies van de accountantsdienst van het Ministerie.

12. Beleggingsresultaten

	2015	2014
(in euro's)		
Directe beleggingsresultaten		
Aandelen		0
Obligaties		4.420
Totaal beleggingsresultaten	<u>0</u>	<u>4.420</u>

Lasten

13. Personeelslasten

	2015	2014
(in euro's)		
Salarissen	1.350.592	1.255.029
Sociale lasten	210.797	206.498
Pensioenlasten	115.881	102.180
Uitzendkrachten	37.631	165.452
Opleidingskosten	14.782	13.486
Personeelsverzekeringen	17.603	18.253
Reiskostenvergoeding	55.127	59.817
Overige personeelskosten	80.670	30.020
	1.883.083	1.850.735

De personeelslasten zijn licht gestegen. Het aantal arbeidsplaatsen is op gewenst niveau om de partij voor te bereiden op de toekomst.

Het aantal indiensttredingen bedroeg in 2015, 5 werknemers (2014: 7). Het aantal formatieplaatsen bedroeg aan het einde van 2015, 28 (eind 2014: 28).

14. Bureaunkosten

	2015	2014
(in euro's)		
Software en randapparatuur	38.781	8.699
Netwerkbeheer	86.160	207.891
Afschrijvingskosten ledenadministratie	133.025	101.563
Afschrijvingskosten kantoorinventaris	48.801	33.066
Kantoorbenodigheden	29.208	25.550
Archief	2.731	2.145
Accountant	54.322	46.601
Administratieve ondersteuning	9.438	12.017
Abonnementen	6.245	7.833
Juridisch advies	26.385	10.321
Autokosten	13.168	12.013
Bankkosten	53.744	45.150
Porti	24.532	42.006
Telefoon	49.922	38.435
DSL verbinding	15.055	20.148
Kopieermachines	105.774	106.288
Diverse bureaunkosten organen	138.677	160.724
	835.968	880.450

De stijging van de kosten voor software en randapparatuur en afschrijvingskosten ledenadministratie, hebben voornamelijk betrekking op de verdere ontwikkeling van software systemen, zie ook toelichting 1 "Immateriële vaste activa."

15. Huisvesting

	2015	2014
(in euro's)		
Huurlasten	144.788	166.778
Servicekosten	10.738	28.204
Schoonmaakkosten	36.617	21.247
Diverse kosten gebouw	60.218	108.792
Belastingen	5.106	1.491
	257.467	326.512

De hogere diverse kosten gebouw werden in 2014 voornamelijk veroorzaakt door de verhuizing van het algemeen secretariaat naar het nieuwe kantoorpand. In de huurlasten van 2015 zitten ook de resterende huurlasten van het vorige kantoorpand opgenomen. De huurlasten zullen in 2016 verder afnemen.

16. Ledenadministratie

	2015	2014
(in euro's)		
Ledenadministratie	14.583	12.410
	14.583	12.410

De mutatie in de kosten wordt veroorzaakt door het aantal verhuizingen van leden gedurende het jaar.

17. Bestuurskosten

	2015	2014
(in euro's)		
Kosten Hoofdbestuursleden	26.488	27.347
Vergaderkosten	28.756	31.885
Advertentiekosten overleden prominenten	2.881	957
Representatiekosten	5.136	3.522
Bestuursaansprakelijkheidsverzekering	4.235	693
Prinsjesdagbijeenkomst	29.119	29.585
Bestuurskosten organen	98.007	136.331
	194.622	230.320

Het Hoofdbestuur van de VVD bestaat ultimo 2015 uit zes personen. Allen oefenen deze taak vrijwillig uit en ontvangen geen bezoldiging. Onkosten die voor de uitoefening van de werkzaamheden worden gemaakt, worden vergoed.

18. Ledenraadplegingen

De kosten voor de ledenraadpleging hebben betrekking op de aanpassing van de applicatie die de ledenraadpleging volgens het nieuwe huishoudelijke reglement mogelijk maakt. In 2015 hebben er geen ledenraadplegingen op landelijk niveau plaatsgevonden.

19. Partij van de toekomst

Er is in 2015 veel tijd en geld geïnvesteerd om de partij te moderniseren. Op 28 november zijn tijdens de Algemene Vergadering van Afgevaardigden de nieuwe statuten en het huishoudelijk reglement vastgesteld. Hiermee is de nieuwe structuur van de VVD vanaf 1 januari 2016 een feit! Dat wil natuurlijk niet zeggen dat daarmee de nieuwe structuur op alle niveaus ook daadwerkelijk is ingevoerd. De periode die nodig is om de nieuwe structuur in te voeren kan worden beschouwd als een overgangperiode, en waarschijnlijk heel 2016 in beslag neemt. Tijdens deze overgangperiode wil het hoofdbestuur samen met thans bestaande Kamercentrales, afdelingen en anderen binnen de partij doelmatig, nauwgezet en in goed overleg werken aan de invoering van de nieuwe structuur.

20. Verkiezingscampagne

	2015	2014
(in euro's)		
Gemeenteraadsverkiezingen	21.186	3.517.823
Verkiezingen Europees Parlement	0	445.813
Provinciale verkiezingen en Waterschapsverkiezingen	1.358.492	28.029
	1.379.678	3.991.665

21. (Social) Media

	2015	2014
(in euro's)		
Hostingskosten	13.941	18.471
Onderhoud website en social media activiteiten	98.618	42.972
Diverse mediakosten organen	69.539	96.257
	182.098	157.700

Sinds 2015 is er extra aandacht voor activiteiten om mensen ook online te informeren, betrekken en te binden aan de partij.

22. Ledenwerving en ledenbehoud

	2015	2014
(in euro's)		
Ledenwerving en ledenbehoud	3.892	23.268
Ledenwerving en ledenbehoud organen	59.503	46.032
	63.395	69.300

In 2015 is veel tijd geïnvesteerd in het aanpassen van de structuur. Hierdoor is landelijk verminderde aandacht geweest voor ledenwerving en ledenbehoud.

23. Informatiemateriaal

De kosten van informatiemateriaal betreffen affiches, strooimateriaal en verkoopartikelen.

24. Internationale samenwerking

	2015	2014
(in euro's)		
Contributies: Liberal Internationals (LI), de European Liberal, Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE)		
Beweging Nederland	34.142	32.546
Reis- en verblijfkosten	33.485	27.436
	67.627	59.982

25. Opleiding en Training

	2015	2014
(in euro's)		
Landelijke cursussen	71.703	66.023
Regionale en lokale cursussen	1.570	22.042
Landelijke activiteiten waaronder eLearning	32.829	28.716
Vergaderkosten	2.821	859
Themadag	88.770	0
Regionale en lokale cursussen door organen	60.858	78.506
	258.551	196.146

In 2015 heeft er een groot evenement plaatsgevonden dat in het teken stond van het veertig jarig bestaan van het Haya van Someren opleidingsinstituut.

26. Overige kosten

	2015	2014
(in euro's)		
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	20.814	71.210
Overige kosten	366	0
Overige kosten organen	78.024	15.340
	<u>99.204</u>	<u>86.550</u>

VVD-Organen

De balans en de staat van baten en lasten van onderstaande VVD-organen zijn verwerkt in dit jaarrapport in de enkelvoudige balans en de enkelvoudige staat van baten en lasten. De financiële gegevens van onderstaande organen zijn gecontroleerd door de respectievelijke kascommissies.

VVD afdelingen:

1	Q307	VVD-Afdeling Aa en Hunze	
2	A168	VVD-Afdeling Aalburg	
3	K001	VVD-Afdeling Aalsmeer	
4	C002	VVD-Afdeling Aalten	
5	N005	VVD-Afdeling Achtkarspelen	
6	H008	VVD-Afdeling Alblasterdam	
7	H303	VVD-Afdeling Albrandswaard	
8	J761	VVD-Afdeling Alkmaar	
9	O011	VVD-Afdeling Almelo	
10	S629	VVD-Afdeling Almere	
11	G012	VVD-Afdeling Alphen aan den Rijn	
12	A549	VVD-Afdeling Alphen-Chaam-Baarle Nassau	
13	N013	VVD-Afdeling Ameland	**
14	M015	VVD-Afdeling Amersfoort	
15	K016	VVD-Afdeling Amstelveen	
16	I017	VVD-Afdeling Amsterdam	
17	A670	VVD-Afdeling Antwerpen	
18	C020	VVD-Afdeling Apeldoorn	
19	C023	VVD-Afdeling Arnhem	
20	Q025	VVD-Afdeling Assen	
21	M029	VVD-Afdeling Baarn	
22	H031	VVD-Afdeling Barendrecht	
23	C032	VVD-Afdeling Barneveld	
24	P035	VVD-Afdeling Bedum	
25	R644	VVD-Afdeling Beek	
26	J036	VVD-Afdeling Beemster	
27	R635	VVD-Afdeling Beesel	**
28	A605	VVD-Afdeling Bergeijk	
29	J043	VVD-Afdeling Bergen (NH.)	
30	R717	VVD-Afdeling Bergen (L.)	**
31	C538	VVD-Afdeling Berg en Dal	
32	A044	VVD-Afdeling Bergen op Zoom	
33	C058	VVD-Afdeling Berkelland	
34	A621	VVD-Afdeling Bernheze	
35	A602	VVD-Afdeling Best	
36	C533	VVD-Afdeling Beuningen	
37	K049	VVD-Afdeling Beverwijk	
38	H693	VVD-Afdeling Binnenmaas	
39	A618	VVD-Afdeling Bladel	
40	K193	VVD-Afdeling Blaricum	
41	K054	VVD-Afdeling Bloemendaal	
42	G298	VVD-Afdeling Bodegraven Reeuwijk	
43	A760	VVD-Afdeling Boekel	**
44	Q059	VVD-Afdeling Borger-Odoorn	
45	O451	VVD-Afdeling Borne	
46	L431	VVD-Afdeling Borsele	
47	A574	VVD-Afdeling Boxmeer	
48	A525	VVD-Afdeling Boxtel	
49	A061	VVD-Afdeling Breda	
50	H064	VVD-Afdeling Brielle	
51	C377	VVD-Afdeling Bronckhorst	
52	C067	VVD-Afdeling Brummen Eerbeek	
53	A498	VVD-Afdeling Brussel	

VVD-afdelingen:

54	M069	VVD-Afdeling Bunnik	
55	M470	VVD-Afdeling Bunschoten	**
56	C254	VVD-Afdeling Buren	
57	G071	VVD-Afdeling Capelle aan den IJssel	
58	J072	VVD-Afdeling Castricum-Akersloot-Limmen	
59	Q073	VVD-Afdeling Coevorden	
60	G665	VVD-Afdeling Cote D'Azur	**
61	A607	VVD-Afdeling Cranendonck	
62	H694	VVD-Afdeling Cromstrijen	
63	A388	VVD-Afdeling Cuijk	
64	C074	VVD-Afdeling Culemborg	
65	O510	VVD-Afdeling Dalfsen	
66	N076	VVD-Afdeling Dantumadeel	
67	M052	VVD-Afdeling De Bilt	
68	P224	VVD-Afdeling De Marne	
69	M238	VVD-Afdeling De Ronde Venen	
70	Q408	VVD-Afdeling De Wolden	
71	H078	VVD-Afdeling Delft	
72	J160	VVD-Afdeling Den Helder	
73	A532	VVD-Afdeling Deurne	
74	O080	VVD-Afdeling Deventer	
75	K081	VVD-Afdeling Diemen	
76	O662	VVD-Afdeling Dinkelland	
77	C086	VVD-Afdeling Doesburg	
78	C087	VVD-Afdeling Doetinchem	
79	A449	VVD-Afdeling Dongen	
80	N684	VVD-Afdeling Dongeradeel	
81	H091	VVD-Afdeling Dordrecht	
82	J092	VVD-Afdeling Drechterland	
83	A570	VVD-Afdeling Drimmelen	
84	S276	VVD-Afdeling Dronten	
85	C593	VVD-Afdeling Druten	
86	C676	VVD-Afdeling Duitsland	
87	C386	VVD-Afdeling Duiven	
88	R671	VVD-Afdeling Echt-Susteren	
89	J097	VVD-Afdeling Edam-Volendam	
90	C098	VVD-Afdeling Ede	
91	M100	VVD-Afdeling Eemnes	
92	P766	VVD-Afdeling Eemsdelta	
93	P626	VVD-Afdeling Eemsmond	
94	A613	VVD-Afdeling Eersel	
95	R639	VVD-Afdeling Eijsden Margraten	
96	A103	VVD-Afdeling Eindhoven	
97	C104	VVD-Afdeling Elburg	
98	Q106	VVD-Afdeling Emmen	
99	J107	VVD-Afdeling Enkhuizen	**
100	O108	VVD-Afdeling Enschede	
101	C109	VVD-Afdeling Epe	**
102	C110	VVD-Afdeling Ermelo	
103	A226	VVD-Afdeling Etten-Leur	
104	N111	VVD-Afdeling Ferwerderadeel	
105	N685	VVD-Afdeling Franekeradeel	
106	A552	VVD-Afdeling Geertruidenberg	

Vereniging "Volkspartij voor Vrijheid en Democratie", Den Haag

VVD afdelingen:

107 C116 VVD-Afdeling Geldermalsen
 108 A614 VVD-Afdeling Geldrop-Mierlo
 109 A705 VVD-Afdeling Gemert-Bakel
 110 G418 VVD-Afdeling Genève
 111 R519 VVD-Afdeling Gennep
 112 H117 VVD-Afdeling Giessenlanden
 113 A529 VVD-Afdeling Gilze en Rijen
 114 H231 VVD-Afdeling Goeree Overflakkee
 115 L121 VVD-Afdeling Goes
 116 A675 VVD-Afdeling Goirle
 117 K763 VVD-Afdeling Gooise Meren
 118 H123 VVD-Afdeling Gorinchem
 119 G125 VVD-Afdeling Gouda
 120 A568 VVD-Afdeling Grave
 121 P132 VVD-Afdeling Groningen
 122 M401 VVD-Afdeling Groot Woerden
 123 O136 VVD-Afdeling Haaksbergen
 124 A691 VVD-Afdeling Haaren
 125 K137 VVD-Afdeling Haarlem
 126 K140 VVD-Afdeling Haarlemmerliede en Spaarnwoude
 127 K138 VVD-Afdeling Haarlemmermeer
 128 A251 VVD-Afdeling Halderberge
 129 O141 VVD-Afdeling Hardenberg
 130 C142 VVD-Afdeling Harderwijk-Hierden
 131 H143 VVD-Afdeling Hardinxveld-Giessendam
 132 P144 VVD-Afdeling Haren
 133 N145 VVD-Afdeling Harlingen
 134 C148 VVD-Afdeling Hattem
 135 K151 VVD-Afdeling Heemskerk
 136 K152 VVD-Afdeling Heemstede
 137 C154 VVD-Afdeling Heerde
 138 N155 VVD-Afdeling Heerenveen
 139 J156 VVD-Afdeling Heerhugowaard
 140 A609 VVD-Afdeling Heeze-Leende
 141 J158 VVD-Afdeling Heiloo
 142 O161 VVD-Afdeling Hellendoorn
 143 H162 VVD-Afdeling Hellevoetsluis
 144 A163 VVD-Afdeling Helmond
 145 H164 VVD-Afdeling Hendrik Ido Ambacht
 146 O165 VVD-Afdeling Hengelo (o)
 147 N683 VVD-Afdeling Het Bildt
 148 C542 VVD-Afdeling Heumen-Overasselt
 149 A486 VVD-Afdeling Heusden
 150 G169 VVD-Afdeling Hillegom
 151 A562 VVD-Afdeling Hilvarenbeek
 152 K170 VVD-Afdeling Hilversum
 153 O526 VVD-Afdeling Hof van Twente
 154 J019 VVD-Afdeling Hollands Kroon
 155 Q174 VVD-Afdeling Hoogeveen
 156 P175 VVD-Afdeling Hoogezand-Sappemeer
 157 J176 VVD-Afdeling Hoorn
 158 R543 VVD-Afdeling Horst aan de Maas
 159 M432 VVD-Afdeling Houten
 160 K178 VVD-Afdeling Huizen
 161 M436 VVD-Afdeling IJsselstein
 162 G597 VVD-Afdeling Kaag en Braasem
 163 O182 VVD-Afdeling Kampen-IJsselmuiden
 164 L184 VVD-Afdeling Kapelle
 165 G185 VVD-Afdeling Katwijk-Rijnsburg-Valkenburg
 166 R652 VVD-Afdeling Kerkrade

VVD-afdelingen:

167 J547 VVD-Afdeling Koggenland
 168 N188 VVD-Afdeling Kollumerland
 ** 169 H692 VVD-Afdeling Korendijk
 ** 170 G191 VVD-Afdeling Krimpen aan den IJssel
 171 G323 VVD-Afdeling Krimpenerwaard
 172 A708 VVD-Afdeling Laarbeek
 173 A546 VVD-Afdeling Landerd
 174 J194 VVD-Afdeling Landsmeer
 175 J195 VVD-Afdeling Langedijk
 176 G045 VVD-Afdeling Lansingerland
 177 K197 VVD-Afdeling Laren
 178 P198 VVD-Afdeling Leek
 179 H199 VVD-Afdeling Leerdam
 180 N201 VVD-Afdeling Leeuwarden
 181 N202 VVD-Afdeling Leeuwarderadeel
 182 G203 VVD-Afdeling Leiden
 183 G204 VVD-Afdeling Leiderdorp
 184 G373 VVD-Afdeling Leidschendam-Voorburg
 185 S435 VVD-Afdeling Lelystad
 186 R513 VVD-Afdeling Leudal
 187 M208 VVD-Afdeling Leusden
 ** 188 C655 VVD-Afdeling Lingewaal
 189 C457 VVD-Afdeling Lingewaard
 190 G211 VVD-Afdeling Lisse
 191 N687 VVD-Afdeling Littenseradeel
 192 C124 VVD-Afdeling Lochem
 193 E757 VVD-Afdeling Londen
 194 A503 VVD-Afdeling Loon op Zand
 195 M215 VVD-Afdeling Lopik
 196 O454 VVD-Afdeling Losser
 197 M218 VVD-Afdeling Maarssen / Stichtse Vecht
 198 C566 VVD-Afdeling Maasdriel **
 199 R582 VVD-Afdeling Maasgouw
 200 H222 VVD-Afdeling Maassluis
 201 R638 VVD-Afdeling Maastricht
 202 P225 VVD-Afdeling Marum **
 203 J578 VVD-Afdeling Medemblik
 204 R647 VVD-Afdeling Meerssen
 205 A770 VVD-Afdeling Meierijstad
 206 N228 VVD-Afdeling Menameradiel
 207 Q229 VVD-Afdeling Meppel
 208 L230 VVD-Afdeling Middelburg **
 209 H557 VVD-Afdeling Midden Delfland
 210 Q329 VVD-Afdeling Midden-Drenthe
 211 A520 VVD-Afdeling Moerdijk
 212 H133 VVD-Afdeling Molenwaard
 213 C252 VVD-Afdeling Montferland
 214 M471 VVD-Afdeling Montfoort
 215 R461 VVD-Afdeling Mook en Middelaar
 216 C322 VVD-Afdeling Neder-Betuwe
 217 R700 VVD-Afdeling Nederweert
 218 C567 VVD-Afdeling Neerijnen
 219 A500 VVD-Afdeling New York
 220 M181 VVD-Afdeling Nieuwegein
 221 G250 VVD-Afdeling Nieuwkoop
 222 C484 VVD-Afdeling Nijkerk-Hoevelaken
 223 C263 VVD-Afdeling Nijmegen
 224 H764 VVD-Afdeling Nissewaard
 225 L253 VVD-Afdeling Noord Beveland
 226 Q306 VVD-Afdeling Noordenveld

Vereniging "Volkspartij voor Vrijheid en Democratie", Den Haag

VVD afdelingen:

227 S256 VVD-Afdeling Noordoostpolder
 228 G257 VVD-Afdeling Noordwijk
 229 G258 VVD-Afdeling Noordwijkerhout
 230 A627 VVD-Afdeling Nuenen
 231 C262 VVD-Afdeling Nunspeet **
 232 G265 VVD-Afdeling Oegstgeest
 233 A606 VVD-Afdeling Oirschot
 234 A528 VVD-Afdeling Oisterwijk
 235 P398 VVD-Afdeling Oldambt
 236 P267 VVD-Afdeling Oldekerk Grootegast
 237 O268 VVD-Afdeling Oldenzaal
 238 O406 VVD-Afdeling Olst-Wijhe
 239 O270 VVD-Afdeling Ommen
 240 C483 VVD-Afdeling Oost Gelre
 241 L481 VVD-Afdeling Oost Zeeuws-Vlaanderen
 242 A274 VVD-Afdeling Oosterhout
 243 N277 VVD-Afdeling Ooststellingwerf
 244 J279 VVD-Afdeling Oostzaan
 245 J485 VVD-Afdeling Opmeer
 246 N281 VVD-Afdeling Opsterland
 247 A282 VVD-Afdeling Oss en Omstreken
 248 H283 VVD-Afdeling Oud-Beijerland
 249 C466 VVD-Afdeling Oude IJsselstreek
 250 K439 VVD-Afdeling Ouder-Amstel
 251 M287 VVD-Afdeling Oudewater
 252 C105 VVD-Afdeling Overbetuwe
 253 H288 VVD-Afdeling Papendrecht
 254 R762 VVD-Afdeling Parkstad
 255 R479 VVD-Afdeling Peel en Maas
 256 G296 VVD-Afdeling Pijnacker-Nootdorp
 257 J293 VVD-Afdeling Purmerend
 258 C294 VVD-Afdeling Putten **
 259 O455 VVD-Afdeling Raalte
 260 L299 VVD-Afdeling Reimerswaal
 261 C300 VVD-Afdeling Renkum
 262 M301 VVD-Afdeling Renswoude
 263 A664 VVD-Afdeling Reusel-De Mierden
 264 C364 VVD-Afdeling Rheden-Rozendaal
 265 M302 VVD-Afdeling Rhenen
 266 H304 VVD-Afdeling Ridderkerk
 267 O172 VVD-Afdeling Rijssen-Holten
 268 H315 VVD-Afdeling Rijswijk
 269 R232 VVD-Afdeling Roermond
 270 R531 VVD-Afdeling Roerstreek
 271 A308 VVD-Afdeling Roosendaal
 272 E309 VVD-Afdeling Rotterdam
 273 A757 VVD-Afdeling Rucphen
 274 J317 VVD-Afdeling Schagen
 275 C320 VVD-Afdeling Scherpenzeel
 276 H321 VVD-Afdeling Schiedam **
 277 R697 VVD-Afdeling Schinnen
 278 L390 VVD-Afdeling Schouwen-Duiveland
 279 A167 VVD-Afdeling 's-Hertogenbosch
 280 A706 VVD-Afdeling Sint Anthonis
 281 A530 VVD-Afdeling Sint Michielsgestel
 282 R645 VVD-Afdeling Sittard-Geleen-Born
 283 N689 VVD-Afdeling Skarsterlan Friese meren
 284 H326 VVD-Afdeling Sliedrecht
 285 P327 VVD-Afdeling Slochteren
 286 N328 VVD-Afdeling Smalingerland
 287 M331 VVD-Afdeling Soest

VVD-afdelingen:

288 A617 VVD-Afdeling Someren-Asten
 289 A611 VVD-Afdeling Son en Breugel
 290 O334 VVD-Afdeling Staphorst **
 291 J240 VVD-Afdeling Stede Broec
 292 A336 VVD-Afdeling Steenberghe
 293 O338 VVD-Afdeling Steenwijkerland
 294 R649 VVD-Afdeling Stein
 295 H340 VVD-Afdeling Strijen
 296 N003 VVD-Afdeling Sudwest Fryslan
 297 P342 VVD-Afdeling Ter Apel-Westerwolde
 298 N345 VVD-Afdeling Terschelling **
 299 J346 VVD-Afdeling Texel
 300 G374 VVD-Afdeling Teylingen
 301 L347 VVD-Afdeling Tholen
 302 C348 VVD-Afdeling Tiel
 303 N349 VVD-Afdeling Tytjerksteradeel
 304 A350 VVD-Afdeling Tilburg
 305 O573 VVD-Afdeling Tubbergen
 306 O550 VVD-Afdeling Twenterand
 307 Q099 VVD-Afdeling Tynaarlo
 308 A352 VVD-Afdeling Uden
 309 J353 VVD-Afdeling Uitgeest
 310 K354 VVD-Afdeling Uithoorn
 311 M359 VVD-Afdeling Utrecht
 312 M093 VVD-Afdeling Utrechtse Heuvelrug
 313 R640 VVD-Afdeling Valkenburg aan de Geul
 314 A616 VVD-Afdeling Valkenswaard
 315 P362 VVD-Afdeling Veendam-Menterwolde-Pekela
 316 M363 VVD-Afdeling Veenendaal
 317 L619 VVD-Afdeling Veere
 318 A622 VVD-Afdeling Veldhoven
 319 K365 VVD-Afdeling Velsen **
 320 R366 VVD-Afdeling Venlo
 321 R450 VVD-Afdeling Venray
 322 M207 VVD-Afdeling Vianen
 323 H368 VVD-Afdeling Vlaardingen
 324 N632 VVD-Afdeling Vlieland **
 325 L372 VVD-Afdeling Vlissingen
 326 R643 VVD-Afdeling Voerendaal **
 327 G375 VVD-Afdeling Voorschoten
 328 C376 VVD-Afdeling Voorst **
 329 A518 VVD-Afdeling Vught
 330 A608 VVD-Afdeling Waalre
 331 A379 VVD-Afdeling Waalwijk
 332 G380 VVD-Afdeling Waddinxveen
 333 C381 VVD-Afdeling Wageningen
 334 G384 VVD-Afdeling Wassenaar
 335 J065 VVD-Afdeling Waterland
 336 R458 VVD-Afdeling Weert
 337 K385 VVD-Afdeling Weesp **
 338 A556 VVD-Afdeling Werkendam
 339 C674 VVD-Afdeling West Maas en Waal
 340 L393 VVD-Afdeling West Zeeuws-Vlaanderen
 341 Q149 VVD-Afdeling Westerveld
 342 C581 VVD-Afdeling Westervoort
 343 H241 VVD-Afdeling Westland
 344 N391 VVD-Afdeling Weststellingwerf
 345 H278 VVD-Afdeling Westvoorne
 346 C441 VVD-Afdeling Wezep-Oldebroek
 347 O508 VVD-Afdeling Wierden-Enter
 348 C127 VVD-Afdeling Wijchen

Vereniging "Volkspartij voor Vrijheid en Democratie", Den Haag

VVD afdelingen:

349 K709 VVD-Afdeling Wijdmeren
350 M407 VVD-Afdeling Wijk bij Duurstede E.O.
351 P399 VVD-Afdeling Winsum
352 C400 VVD-Afdeling Winterswijk
353 A438 VVD-Afdeling Woensdrecht
354 J403 VVD-Afdeling Wormerland
355 M405 VVD-Afdeling Woudenberg
356 A555 VVD-Afdeling Woudrichem
357 J409 VVD-Afdeling Zaanstad
358 C600 VVD-Afdeling Zaltbommel
359 K412 VVD-Afdeling Zandvoort
360 H227 VVD-Afdeling Zederik

VVD-regio's:

1 014A VVD-Regio België
2 064G VVD-Regio Duin-en Bollenstreek
3 080H VVD-Regio Hoekse Waard
4 151O VVD-Regio IJsselvecht
5 111K VVD-Regio Kennemerland
6 067G VVD-Regio Krimpenerwaard
7 193R VVD-Regio Limburg Zuid
8 011A VVD-Regio Midden-Brabant
9 194R VVD-Regio Noord-Brabant
10 031C VVD-Regio Rivierenland
11 074H VVD-Regio Voorne-Putten-Rozen
12 012A VVD-Regio West-Brabant
13 013A VVD-Regio Westelijk N-Brabant
14 104J VVD-Regio Zaanstreek-Waterland
15 003A VVD-Regio Zuidoost Brabant

VVD afdelingen:

361 S656 VVD-Afdeling Zeewolde
362 M413 VVD-Afdeling Zeist
363 C443 VVD-Afdeling Zevenaar-Rijnwaarden
364 G417 VVD-Afdeling Zoetermeer
365 G491 VVD-Afdeling Zoeterwoude
366 P419 VVD-Afdeling Zuidhorn
** 367 G415 VVD-Afdeling Zuidplas
368 A742 VVD-Afdeling Zundert-Rijsbergen
369 C425 VVD-Afdeling Zutphen-Warnsveld
370 O511 VVD-Afdeling Zwartewaterland
371 H429 VVD-Afdeling Zwijndrecht-Heerjansdam
372 O428 VVD-Afdeling Zwolle

VVD-kamercentrales:

1 A VVD-Kamercentrale Brabant
2 I VVD-Kamercentrale Amsterdam
3 F VVD-Kamercentrale Den Haag
** 4 H VVD-Kamercentrale Dordrecht
5 Q VVD-Kamercentrale Drenthe
6 S VVD-Kamercentrale Flevoland
7 N VVD-Kamercentrale Friesland
8 C VVD-Kamercentrale Gelderland
9 P VVD-Kamercentrale Groningen
** 10 R VVD-Kamercentrale Limburg
11 J VVD-Kamercentrale Noord-Holland Noord
12 K VVD-Kamercentrale Noord-Holland Zuid
13 O VVD-Kamercentrale Overijssel
14 E VVD-Kamercentrale Rotterdam
** 15 M VVD-Kamercentrale Utrecht
16 L VVD-Kamercentrale Zeeland
17 G VVD-Kamercentrale Zuid-Holland Noord

404 Totaal VVD-organen die hun jaarcijfers dienen te verantwoorden

** Van de met twee asteriks gekenmerkte namen zijn om verschillende redenen geen (juiste) cijfers bekend, althans niet ten tijde van het opstellen van dit jaarrapport Voor deze afdelingen is een schatting opgenomen.

Den Haag, 21 mei 2016
Hoofdbestuur,

Partijvoorzitter
Henry Keizer

Landelijk penningmeester
Ger Jaarsma

Algemeen secretaris
Stephanie ter Borg

Vice voorzitter
Jeannette Baljeu

Bestuurslid
Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bestuurslid
Michiel Krom

Vereniging "Volkspartij voor Vrijheid en Democratie", Den Haag

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

De tekst wordt opgenomen na goedkeuring van de jaarrekening.

De goedkeuring is geagendeerd tijdens de algemene vergadering op 21 mei 2016.

Statutaire bepalingen

Statutaire bepalingen

In de statuten artikel 12.2 is geregeld dat aan de landelijk ledenvergadering alle bevoegheden toekomen die niet door de wet, deze statuten of bij huishoudelijk reglement aan andere organen zijn opgedragen.

In artikel 13.2 van de statuten is vastgelegd dat het hoofdbestuur in de jaarlijkse landelijke ledenvergadering zijn jaarverslag uitbrengt en verantwoording aflegt over zijn in het afgelopen jaar gevoerde beleid.

In artikel 11.6 en 17.6 van het huishoudelijk reglement is vastgelegd dat de besturen van respectievelijk een regio en lokaal netwerk het jaarverslag uitbrengt en verantwoording aflegt.

Bestemming van saldo van baten en lasten:

Over de bestemming van het resultaat van € 115.711,- kan het volgende worden gemeld:

De algemene vergadering wordt voorgesteld om het verlies van EUR 274.224 van het Algemeen Secretariaat aan de bestemmingsreserve verkiezingen te onttrekken.

De ledenvergaderingen van een regio en lokaal netwerk besluiten in hun vergaderingen over de bestemming van het saldo van baten en lasten van hun regio dan wel lokaal netwerk.

Het saldo van baten en lasten van de regio's en lokale netwerken tezamen bedraagt EUR 389.935

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2016 zal de nieuwe partijstructuur worden ingevoerd die voortvloeit uit de statuten en het huishoudelijk reglement die op 28 november 2015 tijdens de Algemene Vergadering van Afgevaardigden zijn vastgesteld. Zie voor een verdere toelichting punt 19 "partij van de toekomst" in de toelichting staat van baten en lasten.

Bijlagen

Staat van baten en lasten over 2015 van het Algemeen Secretariaat van de VVD

	Toelichting paragraaf	Begroting 2015	Werkelijk 2015	Werkelijk 2014
(in euro's)				
Baten				
Contributies		2.002.000	1.844.235	1.948.204
Overige baten		205.000	214.957	120.678
Financiering Politieke Partijen		2.416.000	2.472.478	2.455.394
Door VVD berekende kosten aan:				
- VVD-Bestuurdersvereniging		141.000	141.000	141.000
- Stichting voor Politiek Wetenschappelijk Onderzoek		196.000	185.717	193.525
- Stichting Europese Politieke Ondersteuning		12.000	13.102	14.890
- Haya van Somerenstichting Eurazië		190.000	186.649	191.485
Verkoop informatie- en promotiemateriaal		0	26.709	171.725
Deelnemersbijdragen				
- cursisten		34.000	51.530	52.808
Beleggingsresultaten		0	0	4.420
Totaal baten		5.196.000	5.136.377	5.294.129

Staat van baten en lasten over 2015 van het Algemeen Secretariaat van de VVD

	Toelichting paragraaf	Begroting 2015	Werkelijk 2015	Werkelijk 2014
(in euro's)				
Lasten				
Personeelslasten		1.715.000	1.883.083	1.850.735
Bureaunkosten		641.000	697.291	719.726
Huisvestingskosten		254.000	257.467	326.512
Ledenadministratie		0	14.583	12.410
Algemene ledenvergaderingen		510.000	517.632	485.030
Bestuurskosten		110.000	96.615	93.989
Partijcommissies		21.000	11.181	15.129
Partijraden		21.000	15.200	12.383
Commissie inhoudelijke verdieping		20.000	15.102	3.563
Commissie integriteit		7.000	3.241	0
Netwerken		19.000	3.336	6.832
Ledenraadplegingen		0	14.308	45.639
Partij van de toekomst		110.000	163.201	41.176
Permanente Campagne		275.000	201.740	96.113
Verkiezingscampagne		1.000.000	891.345	1.325.589
Media		80.000	112.559	48.393
Verenigingsmagazine Liber		116.000	130.956	106.275
Ledenwerving en ledenbehoud		110.000	3.892	23.268
Kostprijs informatie-en promotiemateriaal			53.864	126.211
Internationale samenwerking		55.000	67.627	59.982
Opleiding en Training		166.000	197.693	117.640
Talentscouting		37.000	37.675	27.692
Overige kosten		0	21.012	71.210
Totaal Lasten		5.267.000	5.410.602	5.615.496
Saldo van baten en lasten		-71.000	-274.224	-321.367
Verkiezingscampagne		1.000.000	891.345	1.500.000
Saldo baten en lasten exclusief verkiezingscampagne		929.000	617.121	1.178.633

Gelieerde neveninstellingen

In dit hoofdstuk worden een overzicht gegeven van de activiteiten van gelieerde neveninstellingen met eigen rechtspersoonlijkheid.

In willekeurige volgorde

Haya van Somerenstichting

De stichting heeft als doel het verrichten en doen verrichten, bevorderen en doen bevorderen van activiteiten gericht op ontplooiing en ondersteuning van initiatieven in het buitenland inzake het doen handhaven van de mensenrechten, het doen ontstaan van de parlementaire democratie, ter uitdraging van de liberale gedachte in het algemeen en ten bate van liberale groeperingen en instellingen in andere landen dan Nederland, in het bijzonder -zulks geheel in overeenstemming met de verklaring van de rechten van de mens van 10 december 1948 als vastgesteld door de algemene vergadering van de Verenigde Naties- in hun relatie tot en ten behoeve van de te Den Haag gevestigde vereniging Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), alsmede al hetgeen met het bovenstaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

De stichting heeft voorts als doel het verrichten en doen verrichten, bevorderen en doen bevorderen van politieke opleidings- en trainingsactiviteiten ten behoeve van de vereniging Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), zomede al hetgeen met het bovenstaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn. De stichting is opgericht in 1975 en heeft haar zetel in Den Haag. De inkomsten van de Haya van Somerenstichting bestaan hoofdzakelijk uit subsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in het kader van het Programma Maatschappelijke Transformatie (Matra). Matra heeft als doel het transformatieproces te ondersteunen van landen in Eurazië naar een democratisch en marktgeoriënteerd bestel. Het hoofdbestuur van de VVD vormt ook het bestuur van de Haya van Somerenstichting.

Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD)

De JOVD is een onafhankelijke politieke organisatie van en voor jonge liberalen. De JOVD is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid en werd in 1949 opgericht. Sinds 2002 maakt de Vereniging VVD samen met de JOVD jaarlijks afspraken aan de hand waarvan het jongerenbeleid wordt geconcretiseerd. De activiteiten zijn opgesplitst in het kweken van politieke belangstelling bij jongeren en het verzorgen van opleiding en training van jongeren. De afspraken worden elk jaar geëvalueerd en besproken door het hoofdbestuur van de Vereniging VVD met het bestuur van de JOVD.

Prof. Mr. B.M. Teldersstichting

De Teldersstichting is de wetenschappelijke instelling ten behoeve van de Vereniging VVD en het liberalisme. De stichting werd opgericht in 1954. Het curatorium van de stichting houdt toezicht op de wetenschappelijke kwaliteit van de publicaties. Het curatorium bestaat uit vijftien personen, waaronder steeds twee hoofdbestuurleden van de vereniging VVD. Bij de stichting zijn zes personen werkzaamheden onder leiding van de directeur dr. P.G.C. van Schie. De inkomsten van de stichting bestaan hoofdzakelijk uit subsidie voortvloeiend uit de Wet subsidiëring politieke partijen.

Stichting Ivo Opstelten Foundation

De stichting is op 24 april 2009 opgericht en heeft haar zetel in Den Haag. Het doel van de stichting is het werven van fondsen ten behoeve van de vereniging Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Het hoofdbestuur van de VVD vormt ook het bestuur van de stichting Ivo Opstelten Foundation.

Stichting Mr. H.C. Dresselhuysfonds

De stichting is op 15 maart 1927 opgericht en heeft haar zetel in Den Haag. Het doel van de stichting is de bevordering van de liberale gedachte, door het behartigen van de belangen van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, daaronder met name begrepen het financieel ondersteunen van de Vereniging VVD. Het bestuur van de stichting bestaat uit vijf personen. Vier bestuursleden zijn voormalig VVD-hoofdbestuurlid. De landelijk penningmeester van het VVD-hoofdbestuur is het vijfde lid van het bestuur van de stichting.

Stichting voor Politiek Wetenschappelijk Onderzoek

De stichting is op 11 juli 1966 opgericht en heeft haar zetel in Den Haag. Ingevolge de "Regeling financiële ondersteuning fracties Tweede Kamer der Staten-Generaal" dient het aan Tweede Kamerleden ter beschikking gestelde budget (voor persoonlijke medewerkers) en de daarmee samenhangende personeelskosten te worden opgenomen in een stichting. In de praktijk komt het erop neer dat de stichting optreedt als werkgever van de medewerkers van de VVD-Tweede Kamerleden.

Stichting Europese Politieke Ondersteuning

De stichting is opgericht in 1988 en heeft haar zetel in Den Haag. De stichting heeft als doel het in raad en daad bijstaan van de VVD-leden in het Europees Parlement. In de praktijk komt het erop neer dat de stichting optreedt als werkgever van de medewerkers van de VVD-Europarlementariërs; via de stichting worden de salarissen van deze medewerkers betaald. Hiertoe ontvangt de stichting secretariaatsvergoedingen op grond van de "Regeling kosten en vergoedingen van de leden van het Europees Parlement". De Vereniging VVD levert diensten ter ondersteuning van de medewerkers van de VVD-Europarlementariërs en berekent deze kosten door aan de SEPO.

Stichting Liberaal Vrouwen Netwerk

De stichting is opgericht in 2002 en heeft haar zetel in Den Haag. In de stichting zijn geen financiële middelen aanwezig, maar de stichting wordt wel aangehouden als rechtspersoon, omdat onder de vlag van het Liberaal Vrouwen Netwerk politieke activiteiten door de Vereniging VVD worden verricht. De drie bestuursleden van de Stichting Liberaal Vrouwen Netwerk zijn hoofdbestuurslid van de Vereniging VVD.

Stichting Gerrit Koster

De stichting is opgericht in 1992 en is gevestigd in Ede. De stichting heeft als doel het bevorderen van de liberale gedachte in Nederland en in de gemeente Ede in het bijzonder door financiële ondersteuning van natuurlijke personen en rechtspersonen en/of hun activiteiten welke met inachtneming van het beginselprogramma van de Vereniging Volkspartij voor Vrijheid en Democratie een gelijk of gelijksoortig doel nastreven.

Stichting Liberaal Fonds

De stichting is in 1992 opgericht en heeft haar zetel in Enschede. De stichting heeft als doel het financieel ondersteunen van een partij welke de liberale beginselen in de politiek is toegedaan, zoals deze beginselen verwoord zijn in de uitgangspunten van de huidige Vereniging Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Stichting Liberaal Fonds Rotterdam

De stichting is op 22 december 2005 opgericht en heeft haar zetel in Rotterdam. De stichting heeft als doel de financiering van de verspreiding van het liberale gedachtengoed in het algemeen en van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie binnen de regio Rotterdam.

Stichting Ondersteuning VVD Tweede Kamerverkiezingen

De stichting is in mei 2007 opgericht en is gevestigd in Amsterdam. De stichting heeft als doel het verzamelen van gelden en organiseren van activiteiten ten behoeve van campagnes van de VVD verkiezingen.

Stichting Steunfonds VVD Amsterdam

De stichting is op 27 september 2004 opgericht en heeft haar zetel in Amsterdam. De stichting heeft als doel de verspreiding van het liberale gedachtengoed in het algemeen, de bevordering van de liberale beginselen en dat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie binnen de regio in Amsterdam in het bijzonder.

Stichting Vrie en Liber.com

De stichting is opgericht in 2002 en is gevestigd in Middelburg. De stichting heeft als doel het ten behoeve van de VVD-kamercentrale Zeeland bevorderen van de communicatie met de inwoners van Zeeland en het verwerven van gelden ten behoeve van het verkiezingsfonds van de VVD-kamercentrale Zeeland.

Stichting vrienden van de VVD

De stichting is opgericht in 1999 en is gevestigd in Venlo. De stichting heeft als doel fondsenverwerving ter ondersteuning van de VVD-afdeling Venlo.

Stichting VVD-Kennis Centrum

De stichting is opgericht in 1994 en is gevestigd in Den Helder. De stichting heeft als doel het bevorderen van een zo goed mogelijk contact tussen alle geledingen binnen de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en het zo optimaal mogelijk laten functioneren daarvan in het algemeen en in de gemeente Den Helder in het bijzonder.

VVD-Bestuurdersvereniging

De Vereniging VVD werkt samen met de VVD-Bestuurdersvereniging. De VVD-Bestuurdersvereniging heeft volledige rechtsbevoegdheid. Het bestuur wordt gevormd door VVD-leden, die tevens gekozen of benoemd bestuurder zijn bij een publiekrechtelijk lichaam. Bestuursleden van de VVD-Bestuurdersvereniging zijn niet tevens lid van het hoofdbestuur van de VVD of andersom. De VVD-Bestuurdersvereniging werd twee jaar eerder dan de VVD, in 1946 opgericht. De ledenadministratie van de VVD-Bestuurdersvereniging is volledig geïntegreerd in de ledenadministratie van de Vereniging VVD. Leden van de Vereniging VVD, die zitting hebben in vertegenwoordigende lichamen, met name in Provinciale Staten en gemeenteraden, of politiek ambtsdrager zijn, betalen bovenop de door hen verschuldigde contributie aan de Vereniging VVD een toeslag, waarvan de hoogte door de algemene vergadering van de VVD-Bestuurdersvereniging wordt vastgesteld. Deze toeslag komt volledig ten gunste van de VVD-Bestuurdersvereniging. De VVD-Bestuurdersvereniging heeft geen personeel in dienst. Net als bij de Vereniging VVD worden de werkzaamheden van de VVD-Bestuurdersvereniging bijna geheel door vrijwilligers uitgevoerd, echter voor een aantal ondersteunende werkzaamheden heeft de VVD bestuurdersvereniging een overeenkomst met de Vereniging VVD gesloten. De VVD-Bestuurdersvereniging betaalt hiervoor een (geïndexeerd) bedrag per jaar. In 2015 was dit net als in 2014 € 141.000,-.

Stichting Libertati Semper Frisia

De stichting is opgericht in 2011 en is gevestigd in Leeuwarden. De stichting heeft als doel het ten behoeve van de VVD-kamercentrale Friesland bevorderen van de communicatie met de inwoners van Friesland en het verwerven van gelden ten behoeve van het verkiezingsfonds van de VVD-kamercentrale Friesland.

Stichtingen en verenigingen die als doel hebben de VVD-fracties te ondersteunen

Volledigheidshalve wordt in dit rapport vermeld dat er stichtingen en verenigingen bestaan, die als doel hebben de VVD-fracties in den lande te ondersteunen. Deze stichtingen en verenigingen, alhoewel zij meestal de naam VVD dragen, maken geen deel uit van de Vereniging Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te Den Haag. Deze stichtingen en verenigingen zijn (voor zover bekend):

- Stichting ter Ondersteuning van de VVD fractie Stadsdeel Oudwest Amsterdam
- Stichting Fractieondersteuning VVD Amsterdam Zuid Oost
- Stichting Bestuursassistentie Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
- Stichting Liberale Ondersteuning Fractie VVD Geuzenveld
- Stichting Deelraadsfractie-bestuur VVD Amsterdam-Centrum
- Stichting Fractie-Assistentie VVD Apeldoorn
- Stichting VVD-Fractie in de Gemeenteraad van Arnhem
- Stichting Fractie-Assistentie VVD in Provinciale Staten van Gelderland
- Stichting Statenfractie VVD Drenthe
- Stichting Fractie-Assistentie VVD Den Bosch
- Stichting Fractieondersteuning VVD Gemeenteraadsfractie Den Bosch
- Stichting Fractiemedewerkers VVD Provinciale Statenfractie Zuid-Holland
- Stichting Fractie-Assistentie VVD in de Gemeenteraad van Ede
- Stichting Fractiebegeleiding Volkspartij voor Vrijheid en Democratie Enschede
- Stichting VVD Fractie Groningen
- Stichting Ondersteuning VVD Fractie Provinciale Staten Groningen
- Stichting Personeel VVD Statenfractie Noord Holland
- Stichting Fractieondersteuning VVD-Fractie Fryslân
- Vereniging Fractie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in de Gemeenteraad Maarssen
- Stichting Fractie-Ondersteuning VVD Statenfractie Provincie Limburg
- Stichting Ondersteuning VVD Fractie Zeeland
- Stichting Fractie Assistentie VVD Nijmegen
- Stichting tot Ondersteuning van de VVD-deelgemeenteraadsfractie Rotterdam
- Stichting tot Ondersteuning van de VVD gemeenteraadsfractie Rotterdam
- Stichting Bestuursassistentie VVD Gemeenteraadsfractie Utrecht
- Stichting tot Ondersteuning van de VVD Statenfractie Utrecht
- Stichting Ondersteuning Westlandse Gemeenteraadsfractie VVD
- Stichting Fractiesteun VVD Fractie Provinciale Staten Overijssel
- Stichting Statenfractie VVD Flevoland
- Stichting Fractie-Ondersteuning VVD Statenfractie Noord-Holland